

КАД ЈЕ ТЕОДОСИЈЕ ПИСАО ЖИВОТ И СЛУЖБУ СВ. ПЕТРА КОРИШКОГА?

У Гласнику Југ. проф. др. књ. XIV св. 3, за новембар 1933, расправљао сам: Када је Теодосије писао Живот св. Саве. При расправи тога питања узето је у комбинацију и решење питања: када је Теодосије могао писати Живот св. Петра Коришкога?

Решење је овога: током прве деценије XIV века (стр. 11 у посебном отиску поменуте расправе). До тога сам решења дошао налазећи да је првобитни Григорије, онај који је Теодосија позвао на терен испосништва св. Петра Коришкога и бѣдилъ га да овога свеца прослави службом и житијем, није био ни Бугарин Григорије Цимблак, како се домишљао Ст. Новаковић у *Starinama XI* на стр. 11, ни Грк Григорије Палама, како је нагађао С. П. Розанов у спису *Источники, время составления и личность составителя Θεοδοσιεύσκειν редакцији Житія Саввы Сербскаго* на стр. 181, него „рашкопризренски“ епископ Григорије Втори, који је, по добром рачуну И. Руварца у студији *Рашкопризренски епископи* (*Глас СКАК. LXII*, стр. 39) био епископ рашки од 1300 до 1310 године, а пре тога живео у Хиландару, и свакако, био у друштву књигољубаца и књижевника хиландарског круга, у друштву потоњег архиепископа Никодима, вредног преписивача и Теодосијевих списа: старца попа Теодула, па и самога Теодосија, јер се и сам бавио и преписивањем напр. Крмчије Савине за Хиландар и састављањем устикованих записа на чувеном крсту из времена Милутинова (сада у Дубровнику у самостану Доминиканаца).

Превидео сам међутим, тада, да је г. Ђ. Сп. Радојичић у *Богословљу*, књ. II, св. 4, на стр. 314/315, у чланку „*Старац Григорије*“, и раније (г. 1927), и боље погодио ко је могао бити тај Григорије што је Теодосија бѣдилъ да пише житије и службу коришком пустиножителу. То је био онај Григорије, Хиландарац такође, што је, према Душановој повељи из 1343, објављеној и од г. А. Соловјева у *Одабраним Споменцима* (стр. 126), сазидао нову цркву св. Петра у Кориши па је те године приложио у метох Душановој цркви св. архангела Михаила у Призрену, што се спо-

миње и у Душановој повељи за тај храм (Гласник СУДр. XV, стр. 273), као и у доцнијим двома Душановим из г. 1355, изданим и тумаченим од г. А. Соловјева у Гласнику СкНДр. књ. II (стр. 26/28).

... Несумњиво је да је овај Григорије био „највише заинтересован“ за књижевно прослављање коришкога свеца, а да је рашки епископ Григорије Втори могао то бити тек у другом реду, после њега и, можда, преко њега још. За доказ да је Теодосијев потстрекач био овај Григорије г-на Радојичића а не мој, поред у Богословљу наведених, додајем накнадно и ова два знака: 1) Григорије Втори, по усменој напомени г. Радојичића коју сам проверио, није био „рашкопризрерски“ епископ, да би, као такав, локални, могао надлежно бити „највише заинтересован“ за призренскога свеца, него је био само рашки епископ, док је призренским у то време био Дамјан (Љ. Стој. Записи и натписи, бр. 6006, из г. 1305); 2) Теодосије свога Григорија назива преподобним (иako в ђ с т њ т в о г е п р ђ п о д о б и г е), што би потпуно одговарало реду при обраћању иноку Григорију г. Радојичића, јер, да се то тичало епископа Григорија, Теодосије би свакако место општије титуле п р ђ п о д о б и г е употребио в ђ с е о с в е ш т е њ с т в о као уобичајену апострофу за епископа, како је то показао г. Миодраг Југовић у Богословљу, књ. XI, св. 3, на стр. 6, у чланку: Титуле и потписи архиепископа и патријараха српских.

За епископа рашкога Григорија Второга остаје у важности све што је у Гласнику ЈПДр. XIV речено о његовом књигољубљу, књижевном настојању и књижевничком друговању са Теодосијем, осем да га је он непосредно б ђ д и л њ на књижевно прослављање Петра Коришкога.

У комбинацију за решавање питања: кад је и по чијем наговору Теодосије писао Службу и Живот св. Петра из Корише, мора се, заиста, на првом месту узети Григорије Коришки, испосник такође, и Хиландарац, онај што се спомиње у повељама Душановим из г. 1343 и 1355. Комбинације и са њим, видећемо, довешће питање о постанку Теодосијева Живота св. П. Коришкога те и с тим везано питање о постанку Теодосијева Живота св. Саве — до истог решења.

Али, пре свега тога, треба још једно питање расветлити потпуно. Наиме: је ли Теодосије прослављач св. Саве и св.

Симеона иста личност с Теодосијем прослављачем св. Петра Коришког? Је ли писац Теодосијеве редакције Живота св. Саве писац и Живота св. Петра Коришкога? Ово се питање неодољиво намеће, и без његова решења, заиста, не вреди улазити у решавање о времену постанка ових житија. И Св. Вуловић га је решавао у „белешци“ Житије св. Петра Коришког ко је писао? у Годишњици XIV (Белешке и белешчице, стр. 247 и 248) и дошао до оправданог закључка: да је и то житије написао онај Теодосије Хиландарац што је написао Живот св. Саве.

Поред општег утиска који се добива литерарно-критичким поређењем оба списа, а који је и у Вуловића такав да се своди на закључак: да се и Живот св. Петра Коришкога, у истој мери у коликој и Теодосијев Живот св. Саве, истиче изнад свих познатих таквих списа у Старој књижевности нашој својом белетристичком вредношћу: течним и пријатним и вештим приповедањем, живим и детаљним описом догађаја, нарочито романтичних момената (у Ж. св. П. К.: борба са „змијем“ и „бесовима“), честим дијалозима (у Ж. св. П. К. и читавим ораторским диспутима), нежним лирским пасажима (у Ж. св. П. К. опроштај од матере, тугованка сестрина и др.), како их нема ни у кога познатог књижевника нашег у Средњем веку. Уз то је и Вуловић, мимо те доказе дате тако широко и растегљиво, навео и неколике материјалније, у вези са стилем и карактеристичном фразом пишчевом у оба списа. Ево уз његове, наведене на стр. 248, такође не нарочито тражени него нађени по сећању на текст Ж. св. Саве, ови неколики, довољни да нас увере да је и Живот св. Петра Коришког и Живот св. Саве по „казивању Доментијана“ написао један и исти књижевник наш — Теодосије Хиландарац. Тако:

Живот св. Саве (Даничић, 1860)	Живот св. Петра Коришког (Гласник СУДр. XXIX)
Стр. 6: бракоу законному причетати и...	Стр. 323: или бракоу причетати се...
стр. 7: бракоу причетати ме...	
стр. 9: мати же, како матери обычаи, обьемши и...	стр. 322: мати же... како матери обычаи, притемши се о выи него...

стр. 10: бѣгомъ бѣжеште оубѣ-
жаше...

стр. 24: дъжди же и вѣтри
томыми, слънцемъ и зноємъ
опалагемъ, зимою и мразомъ
помръзаюште, оубози бѣхоу
и ништи, кромѣ всакогѣ оу-
тѣхи и коуренія дыма, ничесо
же имоуште татѣма крадо-
ма, развѣноуждѣныхъ вла-
сеныхъ роубъ, и сѣхъ не
довлѣти тѣлоу покои нѣ
прикрѣвения ради наготы,
юже студъ познахомъ прѣ-
отѣца ослоушаниемъ. Крѣма
же ихъ бѣ яко тко по силѣ,
ови хлѣба мало и рѣтко
приемахоу, овы отъ плодъ
дрѣвенныхъ и отъ расту-
штыхъ биліи дивныхъ потрѣ-
боу испльнаюште. Питіе же
ихъ бѣ ис камене всебрѣ-
дна сладка текоуштиа вода
иже жеждоу оуврачаюшти,
и не многоу сѣноу порабо-
штени...

Чињеница да се овај опис испосничкога живота може
наћи и у Животу св. Саве Освећенога, још би више утвр-
ђивала да је Теодосијев, односно њему омиљен и по његову
укусу сложен, с обзиром на могућно учешће Теодосијево у
нашој преради Живота св. Саве Освећенога (в. С. П. Розанова
поменути расправу, стр. 156).

А сад, још једно помоћно питање: шта знамо о св. Петру
Коришкоме, ван локалне усмене традиције о њему?

По житију његову (Гл. XXIX), које је Теодосије писао
на основу података сабраних на терену свечеве акције отъ
соуштихъ тоу и отъ окрѣстѣныхъ па и отъ
онѣхъ инокъ иже прѣподобѣнаго погрѣбѣшихъ

стр. 326: ты... бѣгомъ отъбѣгль
іеси...

стр. 331: змій бѣгомъ бѣже
отиде...

стр. 327: ...мразомъ оубо мр-
затемъ и слънцемъ пожиза-
темъ... оубогъ же отнюдъ и
бездомнѣ бѣаше и ничесоже
въ пештери имы татѣми кра-
дома развѣ очрѣневѣша тѣла
и на немъ ноуждѣныхъ ро-
убъ власѣныхъ и сѣе прикрѣ-
вения ради оудовъ ихъ же
стыдъ прѣотѣца ослоушаниемъ
познахомъ; беспиштѣнъ же
мало решти јако и беспль-
тнимъ кромѣ всакогѣ
оутѣхы и коуренія дыма
прѣбываше; пиштею бо до-
вольнѣ бываше дывныхъ
билій лѣторасли и горкыи
боукови желоудъ събыраіе...
Питіе же іего отъ горъ сла-
дка текоуштиа вода, иже
и жеждоу оуврачу юшти и
не многомъ сѣномъ порабо-
тешти...

(стр. 346), Петар је био син побожних родитеља (не племића, али имућних; по традицији народној: орач, али богат, како бележи П. Костић: Црквени живот правосл. Срба у Призрену и околини, стр. 119) из хвостанског (пећког) села Уњемира. По смрти оца и матере покалуђерио се у храму св. Петра Апостола више свога села (П. К., Цркв. ж. на стр. 120 помиње ту развалине цркве св. апост. Петра и Павла). У близини те цркве подиже колибу (хизиноу потькъ) за себе и за сестру која га је пратила, и живљаше ту испоснички. Да се одбране од рођачких похода, побегну у Алтин (око Ђаковице), испаштајући се и ту у близини неке цркве св. Петра (стр. 324). Да би се сасвим осамио, побегне Петар и од сестре до горы етернѣ высокыи прилѣжештїи градъ Призреноу гаже гестѣ више села Корише (325). Сестра му од туге умре. Он живи сам у пештери на стени и заветује се Христу да ће остати на њој до коньца житїа, што је и успео извршити. Прочу се брзо, купе се око њега иноци отъ того постънѣмоу наоучити се житїю а он, прооувѣдев свое къ богоу ошьствѣте одобри им боравак ту али оуказа имъ подь другою стѣною прѣмо ѣмоу въ пештерахъ въселити се. Затим их замоли на страдальной стѣнѣ (његовој) въ пештере... гробъ ѣмоу изьсѣшти. По сихъ же пламенемъ (запаљењем) обьгетъ бывъ и мало поболѣвъ... Христовихъ таинъ причествь се... въ добрѣи старости... съконча (341 и 342). (И у служби св. П. К., у Starinama XVI на стр. 23 каже се за њ да је въ глоубоцѣи старости проводиль житїе въ пештере). Кад ту иноци једно јутро дошли, нашли су га въ исѣченѣмъ гробѣ ѣако спѣшта възлежешта (344) те они, после погребнихъ обрѣда, каменїемъ каменныи покрывъше гробъ плакахѣу (345). Не по мнозѣ бо времени мошти ѣго проточише миро и исцѣљењемъ болнихъ чудеса чинише, те му се број поклоника стално повећавао, и стога пештера же прѣподобнаго црѣковъ богоу сътворена бысть въ неиже гробъ ѣго и светыхъ моштеи останци чюдотвориви прѣдлеже т (још и у време Теодосијева доласка), али главоу ѣго и са прочими оуды, донѣдеже испрѣва въ поустини лежештоу, людїе..

овы оубо въ Константинградъ, ини же инамо, разграбише... (346).

На основу свих података из Житија св. П. К. (Гл. XXIX) и Службе (St. XVI) као и оних на које упућује г. Радојичић (Богосл. II, 314/315), видимо ово:

1) Живећи као испосник у пећини више Корише дочекао је Петар добру (Житије) и дубоку (Служба) старост.

2) Предосећајући блиску смрт замолио је друге испоснике да му у пештери, у камену, исеку гроб (ради краткоће, у Служби речено да га је сам себи исекао), и лежећи у гробу једне је ноћи и умро (у месецу јуну?), оболевши од запаљења.

3) Он сам није од пештере, у њој или над њом на стени, сазидао цркве како по народном предању бележи Григоровић (по наводу Ст. Новаковића у Гл. XXIX, стр. 310), Гиљфердинг (по истом наводу), П. Костић у наведеном спису (стр. 120), па чак и А. Соловјев на стр. 33 у Гласнику Скоп. научн. др. II, у тумачењима уз чланак Два прилога проучавању Душанове државе, иако ни у двема повељама Душановим из г. 1355 што их је ту издао и тумачио, нема ни спомена, као ни у ранијој од њега такође изданој у Одабраним споменицима (стр. 125/127) из г. 1343, где се баш и говори о некој старој и новој цркви св. П. Коришкога¹).

4) Гроб Петров у пештери иноци су само покрили каменом плочом и он му је неко време стојао тако въ поустини а не под кровом цркве какве, и то и у време кад су му мошти точиле миро и тело му усахло, те му поклоници почели разносити мошти на све стране, што се утврђује и познијим записом из г. 1763 о запуштењу манастира Црне Реке код Митровице, у који су тада склоњене мошти његове: и то у бысть светъи Петар Коришки, нема тепелѣка (лубање) ни роукоу ни стопа (Љ. Стој. Записи и натписи, бр. 3230).

5) За боравка Теодосијева у Кориши пештера над гробом свичевим била је већ претворена (сътворена) у цркву,

¹) Ипак, мора се истаћи да се у рук. СКАк. бр. 123, по ком је Новаковић издао Житије П. К., у поменику, на првом месту, пре Немање и др. владалаца до Деспота Ђурђа, каже: „Помени, Господи, прваго ктитора Петра по(у)стинне жителя. (на л. 52в). Отуда се можда и раширила легенда да је и Петар Коришки сам себи сазидао цркву као што је и млађи му друг у испосништву, св. Јанићије Девички.

а то ће свакако бити она прва, стара, која се спомиње да постоји и даље и поред нове, споменуте у Душановим повељама из г. 1343 и г. 1355, у којој се види да је посед старе цркве утврђен још хрисовуљом краља Милутина, дѣда царства ми светаго краља, како каже Душан (Гл. СНДр. II, стр. 26 и д).

6) Према свим тим повељама (ако је једна и фалсификована, не смета), та стара црква била је метох Хиландару, а то би могло значити: да су у подизању и њеном учествовали или бар били заинтересовани и Хиландарци, онако како су то били у подизању нове преко свога претставника, оног старца Григорија што је, пре 1343 г., ту нову цркву сазидао и украсио лепо и ексодомъ (трошком) коуке светаго Петра т.ј. старе цркве његове (Гл. СНДр. II, стр. 27).

7) Исти тај часни, блажени и преподобни старац хиландарски Григорије год. 1343 је ту нову цркву св. Петра у Кориши са свим њеним и докупљеним поседом, како Душан каже: приложиљ како да јестъ метохъ монастироу краљевства ми (Св. Архангелу Михаилу у Призрену), па се ту као нарочито истиче (а то је бар карактеристично ако не и сумњиво): не по силѣ ни по ноужди но воломъ и хотѣниемъ, па се даље каже како краљ старцу Григорију, за уздарје, до живота и да се дохрани сѣмрѣти записује староу црѣковъ светаго Петра, а по његове сѣмрѣти оноуи црѣквѣ староу не отънимаъ отъ Хиландара (sc. „као што сам нову“?).

8) Како је показао г. Ђ. Сп. Радојичић (у Богосл. II, стр. 314/315), тај исти старац хиландарски Григорије, што је пре 1343. сазидао нову цркву Петрову а живео у старој и пре тога и ко зна колико и после тога, позвао је из Хиландара познатог већ књижевника Теодосија, писца Живота св. Саве и Службе св. Симеону и св. Сави, и бѣдилъ га да и св. Петру пустиножителју коришком напише Живот и Службу, па му је и сам, можда и као један од оних што су свеца погребли, давао податке, праве, о животу и испаштању, о смрти и чудотворствима његовим.

Кад?

Не узимам у рачун годину 1316, када се први пут, у повељама Милутиновим за Хиландар (в. арх. Леонида издање

у Чтен. Имп. Общ. истор. и древн. росс., IV, 1867), Теодосије јавља и са титулом јеромонаха (попъ) не тек само мниха као у списима о Сави и Симеону; а да је презвитер (поп, јеромонах) Теодосије баш наш познати књижевник види се из неколиких рукописа 15 и 16 века хиландарске књижнице (в. Sava Hilandares, Rukopisy a starotisky chilendarské, бр. 70, 173 и 251) у којима се за засебно дате каноне св. Симеону и Сави каже да су и то списи Θεοδοσία и νοκα (мниха) и презвитера мон. Хиландара; не узимам то у обзир стога што се Теодосије, као писац Живота и Службе св. Петра Коришкога, није истина назвао јеромонахом али исто тако, ни мнихом (иноком) само, него каже о себи као писцу једино: азъ оумилєныи Θεοδοσίє (Гл. СУДр. XXIX, стр. 345).

У комбинацију за решавање нашега питања о времену постанка Живота и Службе св. П. К. могу се узети дата о самом Григорију, о св. Петру Коришком и, нарочито, о зидању његових цркава, и старе и нове. Обрнутим редом, за стару цркву Петрову знамо да је зидана за владе краља Милутина (1281/1321), а за нову да је зидана за владе Душанове, између 1331 и 1343 године, када је „приложена“ као метох Душановој цркви св. арх. Михаила. Теодосијеви списи о св. П. Коришком падају несумњиво између зидања ових двају цркава, јер он зна само за прву.

С обзиром на постанак старе цркве, за самог коришког пустиножитеља видимо да је умро за владе краља Милутина (у месецу јуну, 5 по ст. к.?) и то, с обзиром на старца Григорија па и на Теодосија, свакако у другој половини Милутинове владавине, у првим десетинама 14 века (1301 до 1321). Пошто је умро у дубок ој старости, значи да је живео за владе краља Уроша и његових синова, да животом и исповиштвом својим припада тринаестом веку, да је дакле и временски ближи узорима својим: и блиском Прохору Пчињском, и даљима: Гаврилу Лесновском, Јоакиму Сарандапорском и, по испосништву најсличнијем, великом испоснику Јовану Рилском. Из његове је легевде понешто и могло прећи у Петрову, колико је сачувана у народном предању, на пр. онај податак да га је, као „младића“ посетио сам цар Душан у самој пештери више Призрена (Гл. СУДр. XXIX, стр. 310 и др.), док је Душан заиста био у пештери његовој и то са

царицом и краљем Урошем (в. Гл. СНДр. II, стр. 26) али не за живота свечева, него да му се поклони чюдотворивимъ моштемъ его; а тај би податак о сусрету цара Душана са пустиножителем Петром на терену његова испосништва одговарао ономе што се прича о неуспелом сусрету бугарског цара Петра (Симеоновића) са Јованом Рилским у Рили (Гл. СУДр. XXII, стр. 279—281). Та већа временска блискост коришкога испосника ранијим балканским, нарочито словенским 11 и 12 века, боље тумачи и саму појаву његову а ипак не кида ни везу са познијим нашим испосницима, с Јанићијем Девичким (13/14 в.) и патријархом Јевремом (14 в.).

Од смрти Петрове до посмртних му светачких манифестација, до точења мира и исцелења поклоника, требало је да прође ипак више времена, бар која година, а више још свакако до зидања цркве над гробом његовим после разношења моштију, а све се то збивало за владе Милутинове, највероватније за прве две десетине 14 века. Теодосијеви списи о П. К. падали би после зидања старе цркве над гробом, али, чини се, пре изношења моштију свечевих у кивот, које је можда било у вези са зидањем нове цркве, којој су украс постале, док је старој цркви остао гроб за светињу. Да су списи Теодосијеви о П. К. писани можда и пре изношења његових моштију у кивот и премештања овога у нову цркву, види се из текста Службе, где се каже: светые же его мошти въ пештере лежеште исцѣлѣниа... съ вѣрою приходештиим подають и до сего дѣне (Star. XVI, стр. 23). Ако би се, пак, у смислу текста којим се каже да је Петар Коришки, после победе над „змијем“, пештероу же змијевоу јако црковъ и светоје мѣсто вѣмѣнивъ (Гл. СУДр. XXIX; стр. 332) тј. сматрао за свето место, богомољу, цркву, или и наменио за то, али не и сазидао ту цркву — хтео да разуме тако и текст којим Теодосије каже да је, после смрти Петрове и точења мира и чудесних исцелења, те и навале његових поклоника, пештера же прѣподобнаго црковъ богуу сѣтворена бысть (Гл. СУДр. XXIX, стр. 346) тј. пештера је његова постала светим местом, богомољом, црквом, а то још не мора значити да је у њој или над њом и сазидаана права црква — те да би се и време

постанку Теодосијевих списа о св. Петру Коришком морало помицати још унатраг, пре зидања и старе цркве.

За Григорија, иако се ни у повељи Душановој из г. 1355 не види да је умро, може се рећи да је свакако већ и г. 1343 био у дубљој старости, нарочито у поређењу с Душаном, кад овај тада, за случај Григоријеве смрт, за стару цркву што му је оставља да си живе до својега живота, каже: оноуи цркъвоу староу неотънима мѣотъ Хиландара никамо. Толоко је уверен у то да ће надживети Григорија, да и не претпоставља како он може умрети пре њега па да, за тај случај, нареди последнику свом да стару цркву не „отнима“ од Хиландара! Нека је Григорије био још и 1355 жив, као старац и од 70 година, он је могао доспети младошћу својом и у последње деценије 13 века, те и лично познавати жива коришкога пустиножетеља, учествовати у његову погребу и, још вероватније, у зидању и старе цркве. У њој је он живео пре зидања нове јер је ову и подигао из прихода старе коуке Петрове. Он, који је Теодосија и позвао из Хиландара и бѣди љга на књижевно прослављање испосника Петра, у чијем је проглашавању за свеца вероватно с највише утицаја и учествовао, свакако је највише података и доказа о његовој светости и могао дати Теодосију, па му се стога овај и обраћа непосредно посветним и захвалним уводом у Животу П. К. (Онако као што је по „казивању Доментијана“ написао Живот св. Саве, биће да је тако некако и по казивању овога старца Григорија написао Живот П. Коришкога?). Главни део Григоријеве акције да се локални и само од народа оглашени светац Петар из Корише озваничи и уопшти као народни светац, као да и чини настојање његово да му се напише Житије и Служба, ма и као уметак у службу ком свецу истог месеца и истог имена, а нарочито да му те прославне списе напише ауторитетни прослављач св. Саве и св. Симеона, Теодосије Хиландарац. И као Теодосије и као Хиландарац, као претставник Атона, чије се учешће у проглашавању за свеца нарочито истиче у случају прво проглашенога народног свеца, св. Симеуна, те стога ваљда и Теодосије и каже за себе, не да је дошао из Хиландара, него истиче: прѣдохъ из Светыѣ Горы Аѳона (стр. 346). Та и таква Служба и Житије имали су свакако да оправдају и званично проглашење Петрово за

свеца од стране тадашњег Архијерејског Сабора на предлог надлежног епископа призренског, ако је Григорије већ успео да то озваничење издејствује, односно да га изазове и поткрепи, како се чини и вероватније. И због тога већ, што је Теодосијева Служба св. П. Коришком везана за 29 јуни, за Петров дан, за празник св. ап. Петра, коме је као имењаку у истом месецу и придодат да се, уз њега у његовој и Павловој служби, прославља као трећи, док му се као озваниченом лицу не фиксира засебан дан прослављања, онако како је и вероватна прва служба св. Сави (издао је Љ. Стојановић у Споменику СКАк. III) везана са службом јануарским свецима Синајским Мученицима, и као што је, по Доментијанову казивању (Жив. св. Сим. стр. 89), и св. Симеон наш прикључен („приложен“) прво фебруарскоме свецу Симеону Богопримцу и ко праздновати има в њединь днь обьште прадньство. Озваниченог св. Петра Коришкога прославља наша црква на дан 5/18 јуна (в. календар за г. 1934), свакако на дан његове смрти, званично искомбинован; откад и по чему, не зна се¹.

Теодосијевим се списима ауторитетно оправдавало, поред осталог, и зидање цркве на месту Петрова испосништва. Постанак Живота и Службе св. П. Коришког везан је за постанак цркве Петрове, старе, коју је једину Теодосије затекао а која је призната за метох Хиландару непознатом нам повељом краља Милутина. Нека би та повеља била баш и из друге половине Милутинове владавине, у 14 веку, од 1301 до 1321, као средња година за узрочно везане појаве старе цркве Петрове и Теодосијевих списа о П. К., добила би се година 1310. То би дакле била година око које се стичу

¹ Интересантно је да се службе св. П. К., она фрагментарна с почетком само у рук. СКАк. бр. 123, коју Нов. тек спомиње, и она из рук. Богишићева (обе из 15 в.) што је Нов. издао целу, знатно разликују. Прва и у наслову каже да је заједничка служба св. ап. Петру и Павлу и Петру Коришком, па се стихире и ређају наизменце прво њима па њему, али се нажалост текст брзо прекида. Друга, иако везана за дан 29 јуна, не спомиње ни у наслову св. апостоле и има стихире и остало само за П. Коришкога. Друга је свакако изводна прерада прве, која је; по поменику судећи, припадала самој цркви Петровој у Кориши. Да ли је била и која за 5/18 јуни? У Србљаку (г. 1861) нема ни једне. Да ли је и прерада, мислим распоредна, јер текст је, колико се види по одломку прве, исти (негде и бољи у другој) — самог Теодосија?

и друкчије вођене комбинације у ранијем чланку мом: Ка д је Теодосије писао Живот св. Саве у Гласнику ЈПДр., књ. XIV, св. за новембар 1933. И комбинације са овим Григоријем, испосником коришким, оправдавају онакву реконструкцију живота и рада Теодосија Хиландарца каква је дата у закључку истом споменутог чланка мог.

Драг. Косић.
